

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Naj živi

junaška Sovjetska
armada - steber
miru in branik
svobode!

LETNIK II.

DUNAJ, V TOREK 25. II. 1947

ŠTEV. 10 (38)

Porok naše zmage

»Prijatelja spoznaš po njegovih delih,« pravi star ljudski pregovor. Slovenski narod, kakor vsi jugoslovanski narodi, je imel v zadnjih letih mnogo priložnosti spoznati, kje so njegovi pravi prijatelji v svetu, ki ga ne zapustijo takrat, kadar je treba v dejanjih pokazati svojo resnično naklonjenost in pomoč. Imel je na žalost tudi mnogo priložnosti spoznati, kje se za prijaznimi besedami skrivajo brezdušni interesi mednarodnih imperialistov, ki jim niso mar pravice malega junaškega naroda in usoda tisočev njegovih sinov.

Že v letih vojne, ko so jugoslovanski narodi doživljali strašne notranje pretrse, so zapadni reakcionarji podpihovali in podpirali netilce bratovornega klanja v Jugoslaviji, Mihajloviča in druge. S tem so zasledovali svoje posebne cilje, ne oziraje se na to, kakšne strahotne posledice in žrtve bo to spletkarjenje rodilo v jugoslovanskem ljudstvu.

Po končani vojni je narode Jugoslavije še posebno razočaralo dejstvo, da primorskim in koroškim Slovencem ni bila dana možnost združitve z brati v domovini, ampak, da so zapadni zavezniki nastopili proti upravičenim zahtevam FLRJ in da so se morali borci jugoslovanske armade umakniti z ozemlja, ki so ga namakali s svojo krvjo in ga sami osvobodili.

Tudi dosedanjí potek londonske konference in odmev jugoslovanskih zahtev v svetovni javnosti kaže, kdo so naši resnični prijatelji in zavezniki. Naše pravične zahteve so podpirali vsi tisti, ki jim je pred očmi pravičen mir in prijateljsko sodelovanje med narodi po načelih, za katere smo se borili proti fašizmu. Videli smo, da bo Sovjetska zveza predvsem tista, ki ne bo prevarila upanja jugoslovanskega naroda in nas, koroških Slovencev v borbi za naše upravičene zahteve.

Kakor so se v letih vojne naše oči obračale tja k Stalingradu, Moskvi, Stalinu in Rdeči armadi v pričakovanju rešitve, tako nam tudi danes prav Sovjetska zveza, zaščitnica vseh za svobodo se borečih množic sveta, daje veliko zagotovilo svoje mogočne pomoči s tem, da je podpirala jugoslovanske, to je naše zahteve.

Koroško vprašanje seveda še ni rešeno in bo prišlo na dnevni red kot ena izmed spornih točk zasedanja zunanjih ministrov v Moskvi. Pri tem se koroški Slovenci zavedamo, da predstavlja naša borba za osvoboditev in priključitev k Jugoslaviji del velike borbe za pravično ureditev sveta in za trajen demokratičen mir.

Ta boj se bije po vsem svetu na nešteti bojiščih, bije se med silami napredka in silami mednarodnega imperializma. Ta boj je trd, težak in zapleten, toda po vseh zakonih zgodovinskega dogajanja je dokončna zmaga zagotovljena pravici, napredku in resnični demokraciji.

Mi v to zmago čvrsto verujemo, ker verujemo v moč velike slovanske zveze in vseh demokratičnih držav in ker verujemo v vedno močnejši vpliv vseh naprednih, pravičnemu in trajnemu miru stremječih sil sveta. Ta zavest nas spremlja še k silnejši, še odločnejši in še k vztrajnejši borbi za naše pravice. V tej veliki borbi vidimo svojo rešitev in svojo zmago.

Sovjetska armada - velika zaščitnica svobode slovanskih narodov in vsega miroljubnega človeštva

Ob 29. obletnici ustanovitve Sovjetske armade

Pokrajinski odbor Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško je za 29. obletnico ustanovitve Sovjetske armade sovjetskemu oddelku Medzavezniškega kontrolnega sveta za Avstrijo na Dunaju poslal naslednjo pozdravno pismo:

»Ob velikem prazniku slavne Sovjetske armade pošilja Pokrajinski odbor Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško vam in vsemu junaškemu sovjetskemu ljudstvu, zmagovalni Sovjetski armadi in velikemu Stalinu najtoplejše čestitke in bratske pozdrave v imenu vseh koroških Slovencev.

Koroški Slovenci ne bomo nikdar pozabili, da nam je v dneh največjega trpljenja pod nacističnim jarmom dajala moč in borbena sila predvsem zavest, da silna Sovjetska armada zmaguje in da bo uničila fašistično zver.

Po junaškem zgledu sovjetskega ljudstva smo se tudi mi borili proti nacizmu, ustvarili smo partizanske odrede in organizacije Osvobodilne fronte po vsej Slov. Koroški.

V mejah samega Hitlerjevega rajha smo kljub strašnim represalijam hitlerjevcev nad našim ljudstvom tolkli fašiste in se borili skupaj z vsemi jugoslovanskimi brati pod vodstvom maršala Tita za zmago svobodoljubnega človeštva.

Danes vidimo v nepremagljivi Sovjetski

armadi veliko zaščitnico svobode vseh slovanskih narodov in vsega miroljubnega človeštva. Moč in vpliv Sovjetske zveze je največje poročilo, da bodo kljub vsem spletkam mednarodnih imperialistov v borbi za mir in pravice malih narodov zmagala načela resnične demokracije.

Zato vidimo koroški Slovenci v boju za rešitev, za osvoboditev in priključitev k FLR Jugoslaviji predvsem v Sovjetski zvezi veliko zaščitnico svojih pravic in smo prepričani, da bodo njeni predstavniki tako

kot doslej tudi v bodoče podpirali naše zahteve, da se združimo s svojimi brati v FLR Jugoslaviji in da se nam s tem popravijo dosedanje krivice.

Naj živi slavna Sovjetska zveza — zaščitnica pravic in svobode malih narodov!

Naj živi junaška Sovjetska armada — zmagovalka nad fašizmom in čuvar miru ter resnične demokracije!

Naj živi veliki vodja borbe za mir in demokracijo, generalisim Stalin!

Koroški Slovenci se zahvaljujejo Gusevu

Z velikega mitinga 23. februarja v Vrbi ob jezeru, ki se ga je udeležilo nad 900 ljudi, so koroški Slovenci poslali Fjodoru Gusevu naslednjo zahvalno brzojavko:

»Vzradoščeni nad Vašo izjavo na konferenci pooblaščenecv zunanjih ministrov v Londonu, s katero ste v imenu sovjetske vlade odločno podprli zahteve koroških Slovencev po priključitvi k FLRJ, se Vam slovenski narod na Koroškem najiskreneje zahvaljuje za ta odločni nastop in Vam s svojega velikega mitinga v Vrbi pošilja svoje borbene pozdrave.

Kakor nas je v najtežjih dneh našega ob-

oroženega boja proti fašizmu krepila zavest, da stoji za nami močna in enotna Sovjetska zveza, da smo laže vztrajali v svojem boju, prav tako smo tudi danes trdno prepričani v popoln uspeh demokratične rešitve koroškega vrašanja, ker nas v naših zahtevah podpira ves demokratični svet s Sovjetsko zvezo na čelu. Dejstvo, da podpirate naše zahteve, nam potrjuje vero v pravilnost naše poti in nam nalaga dolžnost, da se borimo vse dotlej, dokler ne dosežemo svojega cilja — združitve z matičnim slovenskim narodom v FLR Jugoslaviji.

Velika osvobodilna armada

V nedeljo, 23. februarja je bilo 29 let, kar je bila ustanovljena sovjetska armada. V tem zgodovinsko kratkem času je armada socialistične države prehodila slavno pot. Lenin in Stalin, oba velika voditelja sovjetske države, sta ustvarila Rdečo armado v obrambo pridobitev velike socialistične Oktobrske revolucije iz oddelkov delavcev in kmetov in sta z njo premagala belogardistične armade ruskih veleposestnikov in kapitalistov ter spodila iz dežele intervencijske armade štirinajstih imperialističnih držav. Rdeča armada je delovnemu ljudstvu mlade Sovjetske Rusije zagotovila možnost, da ustvari nov svet, svet socializma, svobode in sreče vseh delovnih ljudi.

Svetovni reakcionarni tisk je zadnja desetletja s plaho laži blatil Sovjetsko zvezo in govoril o Rdeči armadi kot »o velikemu na glinastih nogah«. Danes pa ve ves svet da je Sovjetska zveza nosila glavno breme pri uničenju Hitlerjevega fašizma in da se je prav Rdeča armada v dneh, ko je svet trepetal pred fašistično invazijo, izkazala kot edina sila, ki je bila sposobna, da se upre temu nestvoru. Ni le zastavila fašistični zverji poti, ampak jo je tudi uničila.

V težkih novembrskih dneh leta 1941, ko je sovražnik stal pred vrati Leningrada in Moskve, se je vrhovni poveljnik sovjetske armade generalisim Stalin s sledečimi besedami obrnil na vojake in častnike Rdeče armade:

»Ves svet gleda v vas tisto silo, ki je v stanu uničiti razbojniške tolpe okupatorjev, v vas gledajo podjarmljeni in zasluženi narodi Evrope svoje osvoboditelje. Vaše poslanstvo je osvobajanje. Pokažite se

vredne tega poslanstva. Vojna, ki jo bojujete, je osvobodilna vojna, je pravična vojna.

Na ogromnem bojišču, ki je segalo od Volge do Labe in od Belega do Črnega morja, so sovjetski vojaki potolkli 257 divizij nemške fašistične armade. Rdeča armada je v celoti izpolnila svoje osvobodilno poslanstvo. Pregnela je sovražnika z lastne zemlje in prožila pomoč podjarmljenim deželam Evrope.

Boj sovjetskega ljudstva se je spojil z osvobodilnim bojem narodov Poljske, Ju-

Ne bomo dovolili, da bi preoblečeni fašisti znova izvajali nasilja

Mladina Slovenske Koroške se je 14. februarja zbrala na pokrajinski konferenci v Dolah ob Vrbskem jezeru. Na konferenci so zbrani mladinci in mladinke, odobrili tekmovalni načrt ter sklenili, da bodo vložili vse svoje mlade sile v tekmovalno »Za priključitev k Titovi Jugoslaviji«. S konference so poslali resolucijo

maršalu T i t u

v kateri so mu sporočili svoje iskrene pozdrave in nato poudarili:

»Slovenska koroška mladina se je borila v narodnoosvobodilni borbi skupno z ostalo mladino Jugoslavije pod Vašim vodstvom za lepšo, srečnejšo bodočnost v domovini Jugoslaviji. Ta borba koroške mla-

dine dosedaj še ni bila kronana z uspehom. Še vedno nas zatirajo tisti, ki so to delali že v stari Avstriji in zlasti v času Hitlerjevega fašizma.

Pojavili so se ljudje, ki ob podpori tujih reakcionarjev kriče o »nedeljivi Koroški«. Toda mi smo se z orožjem v roki borili proti zatiranju in ne bomo dovolili, da bi danes preoblečeni fašisti ponavljali stara nacistična gesla in znova izvajali nasilje nad nami.

Izjavljamo, da je zahteva jugoslovanske vlade izraz zahtev in borbe slovenskega ljudstva na Koroškem in obljublamo, da se bomo z vso odločnostjo borili vse do tistega dne, ko se bomo združili s svojo materno zemljo — Titovo Jugoslavijo.

Slovensko ljudstvo beljaškega okraja tekmuje

Po vsem okraju se je pričelo živahno tekmovalno na vseh področjih narodnega življenja. Iz St. Jakoba v Rožu poročajo, da se je v prvem tednu tekmovalnega vpisala v OF 36 novih članov. V Podgorjah je bila uspešna prosvetna prireditev dne 15. in 16. februarja. Prireditve se je udeležilo nad 400 ljudi. Tovariš Martinjak je v kratkem nagovoru poudaril pomen in

naloge prosvetnega dela v dobi tekmovalnosti. Podgorjanska igralska skupina je izvedla uspešno igro, dekliški pevski zbor pa je nastopil z narodno in partizansko pesmijo. Profasisti so hoteli ovirati prireditev in so onemogočili električno razsvetljavo. Igralci pa se niso dali motiti in so igrali ob petrolejkah.

Mladina izpolnjuje obveznosti

Mladina beljaškega okraja si je zadala v tekmovalnem načrtu med drugim nalogo, da izvede okrajno mladinsko prireditev v Ločah. Že 16. februarja je mladina beljaškega okraja izpolnila to točko svojega tekmovalnega načrta.

Na prireditvi se je zbralo nad 500 ljudi. Program sam je bil zelo dobro izbran in skrbno pripravljen. Mladina je tako dokazala, da se zaveda resnosti današnje borbe prav tako, kakor se je je zavedala v času partizanske borbe. Brnški mešani zbor je najprej odpel pesem »Na juriš«. Mladina iz Malošča pa je odigrala dramo »Mati«, ki prikazuje narodno osvobodilno borbo. V svojem govoru je tov. Martinjak poudaril pomen današnjih dni, prosvetnega dela ter naše borbe za priključitev k Titovi Jugoslaviji. Dejal je med drugim: »Kakor v oboroženi borbi proti fašizmu ni bilo mesta za omahljivce, ki so šli pozneje na pot izdajstva, prav tako ni v naših vrstah mesta za omahljivce danes, ko vodi-

mo borbo za osvoboditev in priključitev Slovenske Koroške!«

Mladina in pionirji iz Loč so izvedli recitacijske točke, moški pevski zbor iz Loč pa je zapel pesmi »Pozdravi« in »Triglav«. Iz prireditve so poslali brzojavke maršalu Titu, dr. Vilfanu in Medzavezniškemu svetu na Dunaju. 13. februarja je bil partizanski miting v Slov. Plajberku, katerega se je udeležila večinoma mladina. Po kratkem nagovoru so mladinci odposlali resolucije dr. Vilfanu in maršalu Titu. Sledil je program, partizanske pesmi in recitacije partizanskih črtic.

Mladina iz St. Janža v Rožu je 15. in 16. februarja priredila v St. Janžu kulturno-prosvetni miting. V nagovoru je tovariš Janez Weiss obrazložil pomen tekmovalnosti in nato odločno poudaril zahtevo prebivalstva, da se Slovenska Koroška priključi k FLRJ. Ljudstvo je pritrjevalo z burnim odobravanjem. Odposlali so resolucije maršalu Titu in dr. Vilfanu. Nato je sledil kulturni program.

Ljudstvo Slovenskega Primorja nam pošilja borbene pozdrave

Iz vseh krajev Julijske krajine pošilja primorsko ljudstvo pisma koroškim Slovincem, v katerih jih poziva, da vztrajajo v boju za priključitev in obljublja vso svojo pomoč in podporo.

»Da smo to dosegli, je zasluga naše ljudske oblasti, ki nam daje možnost svobodnega razvoja, tako na gospodarskem, političnem in kulturnem polju. Pozivamo vas, da vztrajate v boju za doseg pravic, ki pripadajo slehernemu, svobodoljubnemu, delavnemu človeku.«

Prebivalci vasi Petelinje v postojnskem okraju pišejo:

»Stalno spremljamo vašo borbo, ki jo vo-

dite za priključitev k domovini FLRJ in proti nasilju, ki ga še vedno izvajajo nad vami. Tudi nas so mučili in preganjali fašisti, padali so naši najboljši sinovi in očetje, vztrajali smo in se osvobodili, tako da danes vladamo sami.

Vztrajajte v borbi in zavedajte se, da niste sami, da vaš boj podpirajo vsi jugoslovanski narodi in da vam bodo stali ob strani, dokler se ne bo uresničila vaša želja, dokler združeni ne zaživimo pod okriljem skupne domovine matere Jugoslavije. Naj živi Slovenska Koroška v Titovi Jugoslaviji! Naj živi naš genialni vodja maršal Tito!

Boj grškega ljudstva za svobodo

V grški prestolnici Atenah je 30. januarja pričela z delom preiskovalna komisija Varnostnega sveta Organizacije Združenih narodov, ki ima nalogo, da preišče vzroke sedanjih nemirov in neredov v Grčiji. V komisiji so tudi zastopniki Jugoslavije, Albanije in Bolgarije. Pred hotelom, kjer zaseda komisija, se je 10. februarja zbrala velika množica žena v črnem, mater, sester in otrok žrtev monarhofašističnega nasilja. Čeprav jih je policija razganjala in jim trgala napise, je bil trg preplavljen z napisi: Ven z Angleži! Nočemo več krvi! Dovolj imamo okupacije. Zahtevamo demokratične svoboščine! Zahtevamo razpust parlamenta z dne 31. marca! Zahtevamo neodvisnost Grčije! Naj živi enotnost grškega ljudstva! Prenehajte s streljanjem! Pošljite nazaj pregnance z otokov! Osvobodite tisoče političnih pripornikov!

Pred očmi preiskovalne komisije pa divja teror protiljudske vlade. Prav v preteklih dneh, med zasedanjem komisije, so bili v Larisi ustreljeni trije demokrati, v Janini so bili obsojeni na smrt 4 mladinci, orožniki in člani fašistične vladne organizacije Ksitos pa so istočasno v Sitsovasu obestili tri demokrate.

Grška vlada meče vso krivdo bojov v Grčiji med silami ljudske demokratične armade in med vladnimi četami ter orožniki na Jugoslavijo, Bolgarijo in Albanijo, češ da so najhujši nemiri ob mejah teh držav — toda boji v Grčiji divjajo v resnici vsepovsod, še celo na otokih, ki ne mejijo ne na Jugoslavijo, ne na Bolgarijo in ne na Albanijo. Početke grške vlade pred očmi mednarodne komisije potrjuje, da ima monarhofašistična grška vlada moralno in gmotno podporo angleške vojske, ki je dejansko okupirala Grčijo. Atenski velikaši in visoka duhovščina podpirajo s pomočjo okupatorjev sedanjo vladno politiko. Medtem pa se po vsej Grčiji nadaljujejo spo-

padi in boji grške demokratične armade — partizanov — z vladnimi četami. Pred nekaj dnevi je odred demokratične armade napadel Sparto in osvobodil okoli 200 jetnikov. S partizani je odšel tudi upravnik jetnišnice in pazniki. Napad je bil dobro pripravljen, ker so partizani še pred prihodom v Sparto pretrgali vse telefonske, brzojavne in druge zveze ter ugasili električno razsvetljavo.

OBTOŽBA ZASTOPNIKA EAM-a — GRŠKE OSVOBODILNE FRONTE

Na seji preiskovalne komisije dne 18. februarja je bil zaslšan zastopnik glavnega odbora EAM-a Kirkos, ki je v imenu grškega ljudstva opozoril preiskovalno komisijo in svetovno javnost na to, da sta monarhofašistična vlada in britanske okupacijske sile zločinsko odgovorne za državljansko vojno v Grčiji in za nezdrave odnose s sosednimi demokratičnimi državami. Ta obtožba grškega ljudstva je bila tako huda, da je grška vlada prepovedala demokratične liste, ki so jo bili objavili.

Kirkos je izjavil, da smatra vodstvo EAM-a za svojo dolžnost, da spregovori pred komisijo, ker sedanja grška vlada, ki je prišla na oblast s terorjem, silo in potvorbami, ne zastopa volje in mišljenja ljudstva ter je tudi kriva sedanjega stanja v Grčiji. Podal je splošno označbo boja političnih sil v deželi in poudaril močan vpliv britanske politike, ki si želi podvreči Grčijo in se pri tem opira na najreakcionarnejše plasti in kvizlinge. Iz grške armade so bili odstranjeni demokratični elementi, medtem ko poseben sporazum zahteva, da se izdajalci odstranijo iz vojske. V vojski ni nobenega oficirja, ki bi bil prej borec proti okupatorju, pač pa so kolaboracionisti. Demokratom je vstop v armado onemogočen, demokratične vojske pa pošiljajo v koncentracijska taborišča. Samo v dveh ta-

kih taboriščih na Kreti je 3.350 vojakov. Deset tisoči demokratov so bili prisiljeni še pred nastopom monarhofašistov zaradi izjemnih zakonov skrivati se v mestih in gorah. Zaradi rastočega nasilja in razbijanja demokratičnih organizacij je partizansko gibanje silno naraslo.

Na koncu je Kirkos predlagal naslednje ukrepe za pomiritev dežele:

Prepoved obstoja inozemskih oporišč na grških tleh, navzočnosti in prehoda tujih čet in takojšen odhod vseh tujih čet, ki so v Grčiji.

Sestava vlade na temelju sklepov v Jalti,

Komandant koroških partizanov o H. Pieschu

Kapetan Ulčar, komandant vseh partizanov severnega sektorja na Slovenskem Koroškem, je dal dopisniku Tanjuga naslednjo izjavo:

»Hans Piesch trdi, da je bil v zvezi s partizani in da jih je podpiral. To je navadna izmišljotina brez sleherne osnove.«

Kapetan Ulčar je poudaril, da je bil v letih 1944—45 do kapitulacije Nemčije njegov glavni štab na Svinški planini ter je poveljeval vsem partizanskim enotam, ki so operirale severno od Drave do Beljaka.

»Poznal sem vse borce, ki so bili v meni podrejeni enotah,« je dejal kapetan Ulčar, »ter tudi tiste civiliste, ki so nam prinašali informacije in nas podpirali. Ime Hansa Piescha sem slišal prvokrat proti sredini leta 1945 v pisarni mestnega poveljstva v Celovcu, kamor je prišla delegacija deželne vlade. Med člani delegacije je bil tudi

BROŠURA O NACISTIČNIH GROZODEJSTVIH V DRAVOGRADU

V Ljubljani je izšla brošura o grozodejstvih nacistov v Dravogradu. Po zlomu Jugoslavije je ustanovil gestapo v Dravogradu poseben oddelek za iztrebljenje koroških Slovencev. Ko se je pričelo spomladi leta 1943 resno razvijati osvobodilno gibanje na Koroškem, je prišlo do strahovitega pokolja v dravogradskih zaporih. Do sedaj so našli v Dravogradu 6 množičnih grobov z več sto trupli. Brošura navaja imena glavnih gestapovskih krivnikov v taborišču Dravograd, ki so skoraj brez izjeme Nemci in Avstrijci s Koroške.

POLITIČNE VESTI

Vsa glavna vprašanja londonske konference bodo rešena v Moskvi. Poleg vprašanja o mejah, kjer podpira Sovjetska zveza jugoslovanske zahteve, ni prišlo do sporazuma še v naslednjih vprašanjih: 1. jamstvo za neodvisnost Avstrije, 2. prepoved »Anschlusa« ter posebna prepoved vse-nemške propagande, kar zahteva Sovjetska zveza, 3. vprašanje državljanstva in bivanja Nemcev v Avstriji, 4. razpust fašističnih organizacij (Sovjetska zveza zahteva prepoved vseh fašističnih organizacij), 5. Sovjetska zveza zahteva jamstvo za veljavnost demokratičnih zakonov, ki jih je izdala avstrijska vlada in potrdil medzavezniški svet na Dunaju, 6. vojni zločinci. Do dokončnih sklepov ni prišlo v vprašanju nemške imovine, vendar so v načelu obveljali potsdamski sklepi.

Zasedanje obeh domov vrhovnega sovjeta ZSSR, Sovjeta narodov in Zveznega sovjeta se je pričelo 20. februarja v Kremlju v Moskvi. Na dnevnem redu je med drugim tudi odobritev državnega proračuna za letošnje leto.

Na predvečer moskovske konference poskušajo nekatere reakcionarne plasti na zapadu ustvariti mnenje, da je Nemčija »težek bolnik« potreben zdravljenja. Te plasti izjavljajo, da je bolj važno pomagati Nemčiji s posojilom, kakor pa razpravljati o njej na moskovski konferenci. »Izvestja« pišejo, da ne smemo pozabiti posledic, ki so nastale zaradi ameriškega posojila Nemčiji po prvi svetovni vojni. Nato piše dalje: Demokratični narodi vidijo rešitev Evrope v dosledni izvedbi sklepov berlinske konference o demilitarizaciji in demokratizaciji Nemčije. Samo pod takimi pogoji lahko obvarujemo evropske narode pred novim nemškim napadom in samo tako je lahko narodom zagotovljen resničen, trden in trajen demokratičen mir.

O novem sovjetskem proračunu za letošnje leto je poročal finančni minister ZSSR Zverev dne 20. februarja na skupni seji Zveznega sovjeta in Sovjeta narodnosti. V svojem poročilu je poudaril, da so državni dohodki leta 1946 prekoračili državne izdatke za 18,6 milijarde rubljev. Dohodki

ker v Grčiji še ni vzpostavljen mir in Grčija nima vlade, ki bi odgovarjala resnični volji ljudstva.

Splošna politična amnestija, ponovna vzpostavitev demokratičnega reda, ustanovitev prave demokratične armade in državnega aparata, ki bo v stanju nestrankarsko zagotoviti ta red.

Takojšnja razpustitev sedanjega parlamenta in izvedba svobodnih volitev v ustavodajno skupščino, brž ko bo s pomočjo omenjenih ukrepov vzpostavljen red v deželi.

Hans Piesch. Njegove trditve, da je pošiljal zdravila in sanitetni material, pa moramo označiti za lažnive.

Glede na članek »Kratke noge«, objavljen v celovškem socialističnem glasilu »Die neue Zeit«, ki zatrjuje, da je Hans Piesch mnogo prispeval k hitri zavezniški zasedbi Koroške in na ta način baje rešil na tisoče Avstrijcev in njihovo imetje, pravi kapetan Ulčar:

»Poudariti moram, da so borbo proti SS-divizijam, Vlasovcem, četnikom in ustašem na Koroškem vodili izključno oddelki 3. jugoslovanske armade, 14. slovenske udarne divizije in koroški partizanski oddelki. Lahko rečem, da angloameriški zavezniški na Koroškem niso izstrelili niti ene kroglice proti nemškim enotam. Nasprotno, ko smo to od njih zahtevali, niso priskočili na pomoč, čeprav so bili 500 do 1000 metrov stran od bojišča.«

bodo tudi v tekočem letu narasli za 21,3 odstotka. Za razvoj narodnega gospodarstva je namenjenih 131,8 milijarde rubljev. Izdatki za narodno obrambo so se v zadnjih letih stalno zmanjševali. Lansko leto so znašali 23,9 odstotka celotnega proračuna, letos pa samo še 18 odstotkov sovjetskega državnega proračuna.

Množična udeležba mladine grške narodnosti v Albaniji pri gradnji mladinske železniške proge Drač—Elbasan. Kakor poroča Tanjug iz Tirane, se mladina grške manjšine v Albaniji v množicah javlja za delo na mladinski železniški progi Drač—Elbasan v Albaniji. V nekaterih okrajih, kakor na primer v okraju Dropula, se je javilo za delo nad 90 odstotkov vseh mladincev in mladink.

Ni srednje poti v Angliji! Tako je izjavil na nedavno odprtem kongresu Komunistične partije Anglije njen generalni sekretar Harry Pollitt. Dejal je: »Ali bo v Angliji zlomljena moč monopolističnega kapitala, izvedeno načrtno gospodarstvo in tesno sodelovanje z ZSSR, z novimi demokracijami in kolonialnimi narodi, ali pa bo Anglija postala odvisna od reakcijskih monopolistov ZDA ter kapitulirala pred gospodarsko krizo.«

Svečana proslava 29. letnice Sovjetske armade je bila na Dunaju v veliki dvorani »Musikvereine«. Na proslavi je govoril sovjetski visoki komisar za Avstrijo generalni polkovnik Kurasov, ki je poudaril da sovjetsko ljudstvo pozorno spremlja borbo med demokratičnimi elementi in silami reakcije v Avstriji ter da je sovjetsko ljudstvo prepričano v zmago demokracije v Avstriji.

Drobne novice

29. letnico ustanovitve Rdeče armade so proslavili jugoslovanski premogovniki dne 23. februarja z enodnevnim tekmovaljem na poziv rudarjev Titovih rudnikov v Bosni.

Partizanski teden v Celju je bil od 16. do 23. februarja v spomin na borbe, ki so bili padli v osvobodilni borbi. V vseh vaseh v okraju, kjer so se med vojno zadrževali partizani, so bili prirejeni mitingi. Razne denarne prispevke so prejele družine, ki so med vojno največ pomagale partizanom.

»Borba« je praznovala srebrni jubilej. Ob petindvajsetletnici dne 20. februarja je izšla v slavnostni izdaji. To glasilo Komunistične partije Jugoslavije je imelo reševati neštete težavne naloge pred vojno in med njo, glas »Borbe« je učil vse Jugoslovane, kako se je treba boriti za svobodo in zmagati. Danes pa »Borba« podpira stremženja jugoslovanskih narodov, da se čimprej ozdravijo rane, nastale v vojni. V Beogradu je bila ob tej priložnosti odprta posebna jubilejna razstava, ki kaže delo »Borbe« v letih 1922—1947.

Visoko kmet. Šolo v Sarajevu je sklenila odpreti vlada LR Bosne in Hercegovine. Šola bo proučevala obdelavo zemlje v hribovitih področjih.

Poizkusili so se izogniti obtožbi proti Pieschu

I.

Utemeljena obtožba Jugoslavije proti Pieschu na londonski konferenci je v polno zadela vodstvo avstrijske social-demokracije. Obtožnica je vsebovala toliko konkretnih dejstev, da so opolnomočenci zunanjih ministrov poverili medzavezniškemu svetu na Dunaju, da razišče „Pieschov primer“. Boječ se, da raziskovanje ne bi odkrilo novih dejstev, so koroški socialisti v svojih listih oblatili dr. Petka in dr. Tischlerja. Po načinu znane krilatice „primite tatul“ so se hoteli znebiti krivde in jo zvrniti na drugega. Na nesramen način so se hoteli izogniti obtožbi proti Pieschu in jo natovoriti resničnim protifašistom. Pozabili so pri tem, da ima obtožba proti Pieschu v Londonu in pred svetovno demokratično javnostjo polno veljavo, dočim zveni naravnost smešno nervozno streljanje v prazno, ki ga uprizarja koroška „Neue Zeit“.

Vendar, oglejmo si dejstva pobliže, da z vso točnostjo ugotovimo, kdo si je „zapravi pravico“ — ne tiste, o kateri govori „Neue Zeit“, ampak — da nastopa pred napredno demokratično javnostjo.

Politika vodstva avstrijske socialdemokracije v prvi republiki je bila politika kapi-tulantstva, koketiranja z vsenemško mi-selnostjo, povezanja z reakcionarnimi sili in na Koroškem politika zanikanja pro-blema koroških Slovencev, ki so ga sma-trali že za rešenega celo s samimi nikdar izpolnjenimi obljubami „kulturne avtono-mije“; torej so se strinjali v celoti z go-spodarskim in političnim zatiranjem koro-ških Slovencev.

Že 12. novembra 1918 je dr. Renner iz-javil: „V tej uri naj naš nemški narod vseh pokrajin ve: Mi smo en rod in ena skupnost usode!“ Podobno je dejal 11. novembra leta 1918 na seji koroškega deželnega zbora so-cialdemokrat Gröger, ko se je slovesno iz-javil za „Anschluss“. Ob plebiscitu se je vodstvo avstrijske socialdemokracije po-stavilo na pozicije nemških imperialistov in dosledno zavrglo pravilno rešitev na-rodnega vprašanja koroških Slovencev. Iz programa socialdemokratske stranke iz leta 1926 navajamo določeno: „Socialdemo-kratska stranka smatra „Anschluss“ k nem-škemu rajhu kot nujno posledico nacional-ne revolucije iz leta 1918.“ Ob tem progra-mu postane tudi jasno, zakaj je vodstvo socialdemokratske stranke februarja leta 1934 izdalo revolucionaren nastop sociali-stičnega delavstva, na tistem zapustilo bo-jišče in prepustilo delavstvu, da je samo kljubovalo fašističnemu „Heimwehru“. De-lavstvo je umiralo na barikadah, socialde-mokratsko vodstvo pa je dopustilo zmago fašizma ter pripravilo tla za nastopajoči na-cizem.

Avstrijsko socialdemokratsko vodstvo je bilo že ob Koroškem plebiscitu šovinistič-no in je tako ostalo do danes. Značilna za to je izjava socialdemokratskega poslanca Lagerja, ki jo je dal na ustanovnem zborovanju „Oesterreichisch-deutscher Volks-bund“-a v Celovcu junija 1929. Tedaj je na-

glasil zvestobo svojih stranknih pripadni-kov v boju za „nedeljivo Koroško“ in ime-noval „Anschluss“ za prvo stopnjo k spra-vi evropskih narodov. Ti socialšovinisti so se že takrat borili za poznejše nacistično geslo „nedeljive Koroške“, zastopali idejo „Anschlusa“ in bili tesno povezani z im-perialističnimi načrti nemških in avstrij-skih reakcionarjev.

Koroški Slovenci pa so morali v prvi re-publiki nositi vso težo krivičnega plebisci-ta: doživljali so narodno zatiranje in dru-ga nasilja; nacionalni šovinisti so razga-njali njihove kulturne prireditve in jih na-črtno ponemčevali. Razumljivo je, da so v „Anschlusu“ videli le uresničenje starih velikonemških teženj, okrepitev nemške imperialistične politike in seveda stopnje-vano zatiranje slovenskega življa. Geslu o „nedeljivi Koroški“ se je pridružilo geslo „Naredite mi deželo nemško!“ in načrt o „prodoru do Jadrana“.

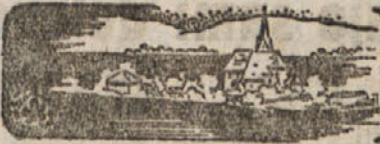
Dvoje perspektiv lahko ugotovimo v do-bi pred „Anschlussom“: Vodstvo avstrij-ske socialdemokracije — da ne govorimo o ostalih avstrijskih strankah — vidi v „Anschlusu“ del svojega nacionalnega programa, nadaljevanje nacionalne revolu-cije iz leta 1918 in zato pozdravlja idejo „Anschlusa“. Koroškim Slovcem pa na-sprotno bije zadnja ura v njihovem boju za narodni obstanek. Okrepljeni nemški imperializem bo neusmiljeno izruval trn v očeh avstrijskih šovinistov. (Dalje)

NASILNO PONEMČEVANJE

V Medgorjah je še danes najmanj 95 od-stotkov vsega prebivalstva slovenskega. A pri vsakem ljudskem štetju so izvajali na ljudi strašen pritisk, in to ne samo za časa Hitlerja, ko so samo tri družine zapisali za slovenske, marveč tudi pod tako imenova-nimi krščanskimi vladami prve republike. Takole so govorili številni komisarji: „Kdor se zapiše za Slovence, tukaj nima ničesar več opraviti, naj se pobere čez Karavan-ke!“ Tako dolgo so ga obdelovali, da je klonil in se navsezadnje dal zapisati za Nemca. Samo tako so v Medgorjah l. 1934 našli okoli 30 Slovencev, medtem ko je resnica prav nasprotna: niti 30 Nemcev ni v občini, vsi drugi pa so Slovenci. — In na take potvorne številke se sklicujejo pred svetom.

KAKO SO BILI „NEPRISTRANSKI“

Bilo je na Dječah leta 1920. Nemci so imeli na glasovalnem imeniku osebe, ki so bile na Dječah le rojene, niso pa nikdar tam prebivale. Slovenski zastopnik je za-hteval, da se ti glasovalci izbrišejo iz ime-nika. Angleški zastopnik je vprašal nem-škega, kaj pravi k tej zahtevi. Nemec je bil slučajno še precej pošten in je rekel: „Prav za prav ima slovenski zastopnik prav.“ Nato pravi Anglež: „Kako morete biti tako neumni? Jugoslovani vam hočejo vzeti Koroško, vi pa to dopuščate.“



SLOVENSKO LJUDSTVO IZ LEPENE DR. VILFANU

S partizanskega mitinga pri Miklavu v Lepeni pri Železni Kapli je slovensko anti-fašistično prebivalstvo naslovilo na poob-laščena vlade FLRJ v Londonu dr. Vilfana resolucijo, iz katere posnemamo:

„Hiša, v kateri zborujemo, je poznana še iz zgodovine turških vpadov. Kakor v prvi Avstriji, tako je ta hiša doprinesla žrtve pod Hitlerjem. Leta 1937 so avstrijski ti-nancarji ubili mladega gospodarja. V času narodnoosvobodilnih bojev koroških Slo-vencev je ta družina zopet mnogo žrtvo-vala. Sedanji gospodar Miklav Ciril je bil dve leti partizan. Bil je težko ranjen in je danes partizanski invalid. Njegov brat Mi-klavž, katerega posestvo so uničili že spo-mladi leta 1943, je bil zaradi sodelovanja s partizani pozneje z ženo vred umorjen v Dachau. V Lepeni so družine, od katerih je padlo več sinov v partizanih.“

Katastralna občina Lepena šteje nekaj nad 25 hiš. Dala je 40 partizanov, od kate-rih jih je 10 padlo. Izselenih je bilo šest družin, v zaporu pa je bilo 30 ljudi. Tri-članska družina: oče, star 90 let, mati in sin, so bili vrženi v ogenj.

Ni mogoče opisati vseh žrtev, ki smo jih Lepenarji doprinesli za svojo osvoboditev. Ogorčeni pa ugotavljamo, da se naš polo-žaj tudi danes prav nič ni spremenil. Hišne preiskave pri slovenskih in protifašističnih hišah so na dnevnem redu, prav tako are-tacije bivših partizanov. Pri hišnih preiska-vah so oblastni organi nastopali prav tako kakor svoj čas gestapovci in SS-ovci.“

MITING V ŠKOFIČAH

Tudi v Škofičah smo se sestali, da s pri-jetnim sporedom, ob prepevanju partizan-skih in narodnih pesmi povežemo svojo trdno voljo, da se hočemo boriti za svoje pravice in jih terjati vse do teje, dokler jih ne bomo dosegli. Na mitingu nam je tova-riš Gašper v kratkih besedah orisal današ-nji položaj in nas bodril, da vztrajamo v svoji borbi. Na koncu smo sprejeli resolu-cijo na vlado FLRJ, v kateri smo povedali, kako so v naši občini ob plebiscitu glas-ovali maskirani glasovalci, kako so nam od-nesli skrinjico z glasovalnimi listki, ne da bi mogli pregledati dosežene rezultate. Omenili smo tudi današnje surovo ravna-nje s Slovenci in zapostavljanje v šoli. Uči-telji sovražno ravnaajo s slovenskimi otro-ki, v uradih se s slovensko besedo ne pri-de nikamor, celo dvojezične napise nam skušajo prepovedati. Vsi navzoči smo na-vdušeno potrdili in podpisali resolucijo v upanju, da jo bo mogoče porabiti v obram-bi naših pravic.

DOBRILA VAS

V nedeljo 9. februarja so gostovali pri nas mladi igralci iz Žitare vasi z veselo-igro. Svoje vloge so dobro rešili in so bili deležni prisrčnega odobravanja gledalcev.

NAPAD NACISTOV NA SLOVENSKI DRUŠTVENI DOM

V četrtek 13. februarja so vdrl v dvor-no slovenskega prosvetnega doma v Do-brli vasi pod vodstvom znanih nacistov ra-zni šovinistični elementi iz Dobrle vasi in z divjim vpitjem: „Na cesto z njimi!“ s pestmi napadli slovensko prosvetno skupi-no, ki se je pripravljala na svojo prihodnjo prosvetno prireditev. V društvene prostore je vdrlo kakih 15 ljudi. Presenečeni pro-svetaši so se seveda branili. Toda avstrij-ski varnostni organi, ki so prišli na lice mesta, so smatrali za svojo prvo „demo-kračično“ dolžnost, da so začeli stikati po društveni dvorani in legitimirati navzoče domačine Slovence, namesto da bi odgnali kričečo nacistično drhal. Seje po daljšem razpravljanju se je drhal z orožništvom vred umaknila. Slovensko antifašistično prebivalstvo je trdno odločeno za vsako ceno braniti svoje pravice, kakor so jih branili slovenski koroški partizani.

GREBINJSKI NACISTI SPET IZZIVAJO

Tudi v Grebinju se v cerkvi ne pozna, da jo obiskujejo predvsem Slovenci iz oko-lice. V njej vlada nemščina kakor za časa Hitlerja. Zadnjič pa se je zgodilo, da smo Slovenci zapeli enkrat po svoje in takoj so nas krstili za „bandite in Srbe“. In to ljudje, ki naj bi po zloglasnih obljubah ko-roške deželne vlade uradovali na občinah dvojezično. Taki so nacistični pojmi o ena-kopravnosti Slovencev na Koroškem.

CERKEV V SLUŽBI GERMANIZACIJE

Bilo je pred 25 leti. Na Rudo je prišel nemški župnik Laure. Kako slovenska je bila tedaj Ruda, se lahko sklepa že iz tega, da v cerkvi ni bilo niti nemške evangelijske knjige.

Novi župnik, ki ni znal slovenščine, je v cerkvi vpeljal nemščino: nemško pridigo, nemško molitev, nemško petje. Med ljud-stvom se je tedaj pojavil sam od sebe od-por. Zbralo se je več desetih ljudi, moških in žensk, ki so od nemškega župnika zahte-vali, da uvede spet slovensko službo božjo, kakor je bilo vedno, odkar stoji na Rudi cerkev. Zahtevali so svojo pravico, toda bili so svojevrstno sprejeti. Iz župnišča so jih pognali s sledečim pozdravom: „Marsch hinaus, serbische Pakaschi!“ („Ven, srbska sodrga!“) Toda s tem še ni bilo vse kon-čano. Ker so prišli terjati svojo pravico, so jih postavili celo pred sodišče. Seveda jih niso mogli kaznovati, ker zahtevati pravico ni noben zločin. Pač pa so jim hoteli izbiti iz glave, da bi v bodoče še kdaj terjali svoje pravice.

Doslej se na Rudi še prav nič ni spre-me-nilo. V cerkvi se šopiri nemščina kot prej. To je pač živ dokaz, da se škofijski ordi-nariat v polni meri strinja s ponemčevalni-mi metodami nemških imperialistov in jih po svojih močeh podpira.

Koroška V BORB

Drago: Borci izpod Arihove peči

Pod gozdom je bila vas z dvojnimi ime-nom, uradnim in domačim. V njej so živeli naši soborci. Na vsaki hiši pa je visel na-pis: „Kärntner, sprich deutsch!“

Nevidne vezi so nas povezovala z ljudmi iz vasi. Vsako noč nas je sprejemala vas in zaživela z nami. Ko smo jeseni prišli, nas je imela za raztrgance. Seje po dolgem pre-pričevanju z govorico domačina se je od-ločila, da nas sprejme za svoje. Težko je bilo premostiti težave. Več vaščanov je bilo mobiliziranih v sovražni vojski, torej so bili naši sovražniki. Vas sama pa se je odločila za nas.

Res je, da se je Mojca včasih zmotila in zamenjala „naši“ in „vaši“. Kasneje pa se je to popravilo. Vas se je odločila za nas. Pričela je pozivati svoje domov in jih pošiljati k nam. Vse leto nas je vas nevidno sprejemala. Veselila se je z nami naših uspehov. Z nami se je učila, organizirala, oddajala je besede svobode naprej ter gro-zila sovražniku z nočnimi akcijami. Pa tu-di trpela je z nami in nas opozarjala na sovražnika.

Sovražnik je čutil, kam se je nagnila vas.

Delal je nočne preiskave in pohode, pošil-jal je opazovalce, vendar ni naletel nikjer na nepredvidneža. „Kot zakleto,“ je dejal nacistični vodja, učitelj in dolgoletni stra-hovalec vasi. „To je hudičeva kri, ki se po-vezuje in pretaka iz gmajne v vas in iz vasi v gmajno.“ Govoril je tako, ker ni ra-zumel tisočletnega izročila, toda vas se ga je zavedala.

Že zdavnaj je porušen grad nad vasjo, ki je bil sezidan z žulji vaščanov in je živel od njihovih žuljev. Vas pod gozdom pa je ostala. Le v pravljici o Miklovi Zali se spo-minjajo prebivalci turških časov in silnih nadlog. Turške horde so že zdavnaj ukro-čene. Vas pa, zakoreninjena v zemlji, živi naprej svoje življenje. Mikini, Strovci in Serajniki orjejo in obdelujejo svojo zemljo in „marnjejo po svovenje“, čeprav je go-sposka z gradu drugače ukazovala in če-prav so biriči skozi tisočletja strahovali in mučili vas ter njene prebivalce.

Vas tudi tokrat ni zatajila svojega izro-čila. Vsak večer odpre stari Strovci zadnja vrata v skednju in zapre svojega psa, da v nepredvidnosti ne bi napravil neznanem

prevelikega hrupa. Ko se znoči, prihitijo dru-gi vaščan z novico o „Landwachi“. Niže doli pa so še mladinke, ki odnese letake in radijske vesti ter najepijo poziv v par-tizane na občinsko oglasno desko.

Moral sem povedati, kakšna je bila vas. Kajti mi in vas smo bili eno. Res je, da so nastopale težave, včasih kje malodušnost ali pa nezaupanje. A vse to ni oviralo sku-pne volje po boljšem življenju. Vas se je menda zavedala, da postaja zopet središče življenja, kar že zlepa ni bila, če se seveda ne spominimo davnih časov.

Kot sem že navedel, je bila zima trda, da je pokalo drevje. Tudi najstarejši ljudje so pomnili le malo takih.

Takoj po tistem pozivu se je pričelo. V sosedno vas so prišli specialni oddelki za preganjanje partizanov. Vas se je zdržnila in potuhnila. Zaskrbljeno nas je spraševala, če imamo dovolj orožja in dobro zakrito središče. Vas je bila na preži in oprezo-vali smo tudi mi.

Onstran vasi so bili ljudje, ki prav za prav že niso več spadali v to skupnost. Od-tujili so se ji že zdavnaj, izdali so skup-nost in šli z gospodo. Nekateri so se od-tujili in šli z gospodo že v tistih časih, ko se je dajala desetina, nekateri pa kasneje. Ti ljudje so opravljali včasih službo val-pa, grajskega hlapca in lovca. Danes pa opravljajo službo žandarja, pisarja ali goz-darja. Na kratko: izdali so vas, njeno živ-ljenje in borbo ter svoj lastni narod.

Starejši vaščan mi je nekoč razglasil: Samo dve poti sta. Naša skupna pot vse vasi, ki je polna garanja, nadlog, trdoživo-sti in zapostavljanja. In pa druga pot, sicer lažja in lagodnejša, to je pot poedinca, ki vdinja tujcu, ki pa ne vodi k sreči. Pot vasi, čeprav je težavna in zahteva mnogo življenjske volje, pa je pot k boljšemu živ-ljenju, k svobodi, ker je ne hodi en sam, temveč mi vsi, ves narod.

Ljudi izven vasi je vas zaničljivo ime-novala ilegalce. Ti so se sami šli za go-sposke ljudi in so zviška gledali na pastir-je, kakor so med seboj imenovali vaščane. V dobi, ko je nacistična kuga vladala v tem delu zemlje, so ti ljudje kakor vsek-dar postali navdušeni častilci novega ma-lika.

Cutili so, da so izobčeni iz vasi. Živeli so lahko življenje psa čuvaja, ki dobiva od gospodarja redne obroke zato, da čuva drobnico. Plazili so se ob hišah, prisluško-vali ponoči. Skratka, bili so najvdanejši psi svojega gospodarja. Kakor smo kasneje iz-vedeli, si je eden od teh zlasti prizadeval v svojem lovu na ljudi. Ponoči je prišel na sled našemu centru.

Vas je bila na oprezu, toda nič točnega ni vedela povedati. Tudi mi smo se pri-pravljali. Mučilo nas je vprašnje, ali naj zapustimo teren in tvegamo v tej strašni zimi pohod z ranjenci, ali pa naj sprejme-mo borbo na življenje in smrt v snegu. (Nadaljevanje)

Na gimnaziji, kjer študirajo sami delavci

Redke so dežele, kjer bi lahko delavci hodili v gimnazijo. V večini držav na svetu je še vedno tako, da si ročni delavec ali nižji nameščenelec, ki mu življenjska pot ni bila posuta s cvetjem, mora služiti kruh brez upanja, da bi si kdaj lahko izpopolnil svoje znanje. Zakoni večine držav obsegajo omejitve vsake vrste, kapitalističnim državam pač ne gre za to, da bi njihovi državljani uživali vso izobrazbo; tam je izobrazba le pravica »boljših« ljudi. Takšne omejitve so odpravile napredne države, kjer ima ljudstvo oblast v svojih rokah. Takšne države se zavedajo, da brez izobrazbe ni napredka, da brez napredka ni blaginje. Zato storijo vse, da je najširša izobrazba dostopna vsem delovnim ljudem. Vsakdo, ki hoče najti pot do višje izobrazbe, lahko doseže vsako službo, ne glede na to, ali je bil nekoč vajenec, obrtnik, trgovec itd. Takšni državi sta danes predvsem Sovjetska zveza in Jugoslavija.

Nova ljudska oblast v Jugoslaviji se je takoj spočetka zavedala velike važnosti, ki jo imajo srednje in višje šole za napredek države in za naraščanje blaginje najširših množic delovnega ljudstva. Tako je bila lani v Mariboru ustanovljena večerna delavska gimnazija, ki je prva ustanova te vrste v Jugoslaviji. Profesorji in učitelji najrazličnejših strokov se prostovoljno javili, da bodo ob večerih brezplačno poučevali delavce in nameščence, člane mladinskih organizacij in sindikalnih podružnic v vseh gimnazijskih predmetih.

Sredi februarja je bilo končano prvo polletje. Zanimivo je za trenutek pogledati v to večerno delavsko gimnazijo, spremljati njeno pestro življenje, opazovati delovne ljudi vseh starosti, ki so željni znanja in izobrazbe. Člani mladinske organizacije in sindikalnih podružnic, ki v stari Jugoslaviji niso mogli obiskovati srednje šole, pazljivo poslušajo predavanja profesorjev. Na vseh obrazih se zrcali zadovoljstvo in velika želja po znanju. Starejši tovariši sedi poleg mlajših, vajenec pazljivo posluša, kovinarski pomočnik se sklanja nad zvezkom.

Med odmorom se železničar pogovarja z industrijskim nameščencem in tekstilni delavec ponosno pripoveduje, kakšno proizvodnjo je dosegla tovarna, ki je njegova last, last vseh delavcev, vsega ljudstva.

Poslušajmo, kaj se pogovarjajo ti dijaki-delavci! Obiskovalci večerne gimnazije so ljudje, ki se zelo neradi spominjajo preteklih dni. Večina njih je prehodila v stari Jugoslaviji takšno pot kakor slepec, ki iz dneva v dan hrepeni, da bi videl. To so tovariši in tovarišice revnih staršev, ki nekdanj kljub nadarjenosti niso mogli obisko-

vati šole. Šola je zanje pomenila lepo pravljico, ki se jim takrat na mogla uresničiti.

Ljudska oblast v Jugoslaviji je izpolnila davno željo znanja željnih ljudi. Večerna delavska gimnazija je tako postala šola, kjer prejema znanje delovno ljudstvo.

Učni uspehi so za prvo polletje več ko zadovoljivi. Gimnazija uživa veliko popularnost najširših slojev in bo verjetno morala drugo leto sprejeti

SEVANSKO JEZERO

V ARMENIJI

Kako globoko se vtisne v srce pogled na Sevansko jezero, to temnomodro morje, v čigar valovih se igrajo oblaki in ki ga obkroža pisana preproga planinskih pašnikov in sivi venec gora. Mnogo pesnikov je že opevalo lepoto tega jezera, ki leži 2000 m visoko med večno zasneženimi planinskimi vršaci.

29 gorskih rek se izliva v jezero. Dež in sneg padata nanj, toda iz jezera samega teče samo majhna rečica Sanga. Od milijarde 200 milijonov kubičnih metrov vode, ki jo leto za leto sprejema vase Sevansko jezero, oddaja ta mogočni vodni bazen mali Sangu in podzemeljskim odtokom in izvirom samo dvanajstino. Ostalih 11 dvanajstin vode izhlapi brez koristi pod vročim armenskim soncem.

Ali bi se ne dalo popraviti te »nepsameti« narave? Že pred 40-letimi leti je o tem razmišljal sin armenskega kmeta Manaserjan, ki je videl, kako njegova domovina umira od žeje, medtem ko voda v planinah brez haska izhlapeva. Pomanjkanje vode je že iz davnine prokletstvo doline Ararat, kajti dežja je tu malo. Pri nadmorski višini 1500 m je tu možno gojiti skromno poljedelstvo zgolj z umetnim namakanjem. Toda stoj, kaj bi bilo, če bi steno jezera navrtali in tako odprli jezerskim vodam pot v dolino Ararat?

Količine vode Sevanskega jezera — približno 50 milijard kubičnih metrov — bi napravile v dolini Ararat približno 2 metra globoko morje. Seveda pa ni treba izpustiti iz korita Sevanskega jezera vse vode, temveč samo majhen del in že bo jezerska površina in izhlapevanje vode zelo zmanjšano. Del te vode, ki je doslej izhlapevala, bo zdaj tekla skozi odprtino jezerske stene v dolino Ararat in napajal apnenčasta tla, ki bodo zaradi zadostne vlage dajala najboljše grozdje na svetu. Osušeni del Sevanskega jezera,

več učencev. Verjetno bodo jeseni odprte podobne delavske večerne gimnazije po drugih večjih mestih. Pouk je v obliki predavanj in gojenci si pišejo učno snov v zvezke. Na koncu prvega polletja so polagali učenci pismene naloge iz vseh predmetov, končni izpiti pa bodo po 15. aprilu.

Obiskovalci gimnazije v Mariboru se zavedajo, da bodo s pridobljenim znanjem mnogo koristili obnovi in dvigu jugoslovanskega gospodarstva, zato uporabijo večino svojega prostega časa za učenje. Delavci dobro vedo, da je v znanju moč.

približno 100.000 ha rodovitne zemlje, pa bo na razpolago armenskemu kmetijstvu. Pomen pridobitve te zemlje za armensko sovjetsko republiko nam postane jasen, če pomislimo, da ima vsa dolina Ararat komaj 200.000 ha plodne zemlje.

Veličastni Manaserjanov načrt je bil v caristični Rusiji zaradi njene zastarele tehnike in proizvodnih možnosti neizvedljiv. In naposled, kaj je caristične uradnike zanimalo skrbno življenje armenskega kmeta? Šele sovjetska vlada se je lotila tega dela. Začelo se je temeljito raziskovanje Sevanskega kompleksa, pri katerem je zlasti sodeloval Manaserjan, danes namestnik predsednika sevanskega komiteta. Pokazalo se je, da je

Angleški civilizatorji v Iraku

Irak je mlada država. Do prve svetovne vojne je bil v sestavi turškega imperija, potem pa je bil leta 1916 na temelju angleško-francoskega sporazuma, tako imenovane kupčije Six-Pico »prepuščen« Angliji kot mandatno ozemlje. Šele leta 1930 je angleška vlada pod pritiskom rastočega narodno-osvobodilnega gibanja podpisala z Irakom pogodbo in mu formalno priznala neodvisnost. Dejansko pa je Anglija obdržala vse svoje položaje v Iraku. Še zdaj ima na ozemlju Iraka svoja vojaška oporišča; tam ima svojo vojsko, v njenih rokah je ves iraški petrolej in Anglija nadzira oziroma dejansko vodi politiko te dežele.

V uradnih londonskih krogih kaj radi govorijo o civilizatorskem poslanstvu Anglije na Bližnjem vzhodu. Kaj pa so storile angleške oblasti za dvig kulturne ravni prebivalcev Iraka?

Zanimive podatke o tem je objavil nedavno bagdaski list »Al-Bilad«.

Od leta 1917 pa do današnjih dni se je učilo v osnovnih šolah Iraka 75

rešitev skrajno težka. Podobnih poskusov na svetu še ni bilo.

Uspeh velikih raziskovalnih delov, da bodo ustvarili poseben sistem izkoriščanja vode Sevanskega jezera. Sklenili so znižati jezersko gladino za 55—60 m in jo zmanjšati na sedmino. Ko bodo to izvedli, bo prejemalec jezera od svojih dotokov in padavin 1200 milijonov kubičnih metrov vode na leto, od katerih pa jih bo izhlapevalo samo 200 milijonov kubičnih metrov in ne kot doslej 900 milijonov. 600 do 700 milijonov kubičnih metrov vode bo odteklo po Sangu v dolino Ararat gonilo na svoji poti turbine ogromne elektrarne in namakalo 120.000 ha zemljišča. Hektar namakane rodovitne zemlje v dolini Ararat pa je isto kot 8—10 ton grozdja, ali z drugimi besedami 5000 litrov vina, ali 8000 škatelj grozdnih konzerv.

Preden bo voda namakala zemljo, bo padala v osmih slapovih ter gonila osem elektrarn. Kubični meter sevanske vode bo proizvajal 3 kilovatne ure toka in potem dobavljal prav toliko električne sile kot dva kilograma najboljšega premoga. Nekatere električne postaje so že dogotovljene, ostali objekti, ki so še v gradnji pa so važni cilji za petletko Armenije. Izkoriščanje vode Sevanskega jezera bo omogočilo Armeniji široko izgradnjo proizvodnih panog. Že gradijo kombinat aluminija in tovarno kablov. Zevte Armenije se bo zaradi vode Sevanskega jezera, ki bo oplodila in oživila velika zemljišča, popetorila. Izgradnja sevanskega katarakta v Armeniji je postala stvar vsega armenskega ljudstva. Tako nastaja vsak dan v napornem delu ena največjih stvaritev v tej dobi.

tisoč otrok. Če prištejemo še tistih 25 tisoč otrok, ki so se naučili čitati in pisati do leta 1917, je vseh skupaj 100 tisoč, to se pravi samo 2 odstotka vsega prebivalstva dežele.

»V Iraku«, piše list »Al-Bilad«, »se rodi vsako leto 200.000 otrok. 100.000 jih umre. Od ostale polovice jih lahko pride v šole samo 5000. Zato bo pri sedanjem tempu šolanja čez 50 let v Iraku še vedno 95 odstotkov nepismene prebivalstva.«

Taki so žalostni rezultati tridesetletne dejavnosti angleških civilizatorjev v Iraku.

Izdajatelj, lastnik, odgovorni urednik lista: dr. Matko Scharwitzl, Wien XVI, Ottakringstrasse 83. — Glavni urednik: dr. Franci Zwitter. — Uredništvo in uprava: Wien IV, Waaggasse 6/II. Telefon B 29-9-20. — Podružnica uprave: Celovec (Klagenfurt), Volkermarkterstrasse 21/I. — Tiska: »Globus«, Zeitungs- Druck- und Verlagsanstalt G. m. b. H., Wien I, Fleischmarkt 3—5.

FRANCE BEVK

OBRACUN

Bolj kot je razmišljal, večja teža mu je ležala na plečih in mu kot s svincom obteževala noge. Neka črna misel, ki ga je že mučila tisti večer, se mu je znova dvignila iz globine duše. Ni ga več navedajala s srdom, prebujala mu je povsem drugačne občutke. Bil je trezen, a prav te treznosti ga je bilo skoraj strah.

Izza oblakov je posijal mesec. Klanec, ki je vodil proti vasi, je bil svetel, le gmajna je bila temna. Veter je bučal v vrhovih dreves, veje so se teple med seboj.

Dolgo se ni mogel odločiti.

Slednjič se je dvignil in odločno stopil na klanec. Korakov ni nameril čez gmajno proti soteski, hodil je v drsk proti vasi.

Florjanova hiša se je kopala v mesečini. Pred njo je stala visoka če-

šplja z metlastimi vejami. Njena senca se je zibala na pročelju hiše in jo pošastno ometala. Ob plotu je tenek curek vode pel v korito.

Peter se je bil oslonil na deblo češplje, roke je tiščal v žepih. Od mraza, od izčrpanosti, od razburjenja so mu šklepetali zobje. Nekaj časa je kot začaran gledal v temna okna izbe. Po kaj je prišel, zakaj ni šel svojo pot? Ne želja po maščevanju, neka druga sila ga je gnala v to smer. Mor-da je hotel razpršiti vse dvome in sumničenja, ki so ga mučila in ki jih je zaman odganjal. Ako ni res, si bo sta segla v roko, a če je resnica — mu bo pljunil v obraz... Samo to. Toda zdaj se ni upal premakniti in stopiti do vrat.

V kamri je zavekal otrok. Oglasila se je zibka, ki je stokala na grčavem podu, ženski glas je godrnjal. Za edi-

nim oknom, ki ga je zastiralo rdečasto, prosojno zagrinjalo, se je zasvetila luč. V jok otroka in v godrnjanje ženske se je vmešal moški glas.

Peter je dvignil glavo in potegnil roke iz žepa. Florjanov glas mu je ko krik udaril v ušesa, v hipu ga je minila plašnost. Stopil je do okna, roka mu je nestrpno udarila na šipe.

Za zastorcem je vse utihnilo, še zibka je onemela in otrok. Zdelo se je, da je smrtna groza legla med stene. Skozi šumenje vetra in curenje vode je bilo slišati ščekanje psa z drugega konca vasi.

Čez nekaj trenutkov je zacvrkutala postelja, neka senca je stopila k oknu. Bil je Florjan.

»Kdo je?« je vprašal; glas se mu je zatikal v grlu.

»Peter.«

»Kaj mi hočeš?«

»Govoriti moram s teboj.«

V kamri je nastalo šepetanje, kakor da se mož in žena posvetujeta. Peter se je med tem prihlul okoli vogala in obstal pred hišnimi vrati. Florjan je prišel z lučjo v izbo, si nataknil šlebedre, drsal z omahujočimi koraki v vežo in odklenil vrata.

»Stopi ven za trenutek!« je rekel Peter z ubitim glasom.

»V mraz?« se je Florjan zavzel; svetilka se mu je tresla v roki, a oči so mu begale. »Ako imaš kaj, stopi ti v hišo!«

Umaknil se je, da je Peter pred njim šel v izbo. Nato je postavil luč na mizo in z vzdihom sedel na klop. Peter je stal, omahoval v notranjosti, čez trenutek je sedel k peči. Bil je mračen, desnice ni potegnil iz žepa.

Molčala sta. Maček na peči se je predramil, se pretegnil in zazehal, po vohal Petrovo glavo, nato znova legel na tace. Florjan je bil ves prebleščen v obraz, kakor voščen, pogled mu je bil odsoten. Ko se je veter zagnal v šipe, se je ves zdrznil od plašnosti.

»Kaj te je prignalo ob tej uri?« je slednjič vprašal s spremenjenim glasom.

Peter ga je zmedeno pogledal. Vistem hipu mu je bilo žal, da je stopil v izbo. Izrekel je prvo besedo, ki mu je prišla na jezik.

»Očetu si posodil denar?«

»Tebi sem ga posodil,« je rekel Florjan in se poizkusil nasmehniti, se mu ni posrečilo. »Tebi, saj je tvoja hiša...«

(Dalje)